

12/12/25
5 BALUB
60:40

Time: 2 Hours

Marks: 60

Q1. Answer Any 6 questions in one or two sentences:

Marks 12

- a. State the provisions in Parts III and IV of Indian Constitution that protect the children.
- b. What is National Waters?
- c. What is Flag State?
- d. What do you understand by "Custom" under International Law?
- e. What is Pacta Sunt Servanda?
- f. Write any two objectives of Universal Declaration of Human Rights 1948.
- g. What is UNESCO?
- h. What is the jurisdiction of the Inter American Court of Human Rights?
- i. How is human right defined in Protection of Human Rights Act, 1993?
- j. What complaints can be made before NHRC?

Q2. Write short Notes on Any Two:

Marks 12

- a. National Commission for Minorities
- b. Rights of Aliens
- c. Treaty and its kinds
- d. Exclusive Economic Zone

Q3. Answer Any Two of the following:

Marks 12

a.) On January 23, 1925, the United States of America and Netherlands referred their disputes concerning sovereignty over particular Islands to arbitration by a sole arbitrator to determine whether the Island in its entirety formed a part of the territory belonging to United States of America or of the territory of the Netherlands.

1. Which case is being referred to here and explain facts of the case.
2. What was the principle adopted by the arbitrator in resolving the case?

b.) Mr. X was illegally detained in prison for over two years after his acquittal due to negligence of the jail authorities. Explain-

1. Is it a human rights violation?
2. What remedies are available to Mr. X in this case?
- c. Mr. A was an accused person who is too poor to afford a lawyer; he goes through the trial without legal assistance and representation.

1. Which constitutional right of Mr. X has been violated?
2. Write relevant case and explain the decision of the court.

d. A mail steamer collided on high seas with another ship. There were allegations that the collision was caused due to the negligence of the officer who was commanding the steamer. As a result of the collision the ship sank and some persons on board died.

1. Recognise the famous case relating to similar circumstances as the above situation and write the name of the court which delivered the judgment.
2. Elaborate the judgment in the above case.

Q4. Answer **any two** from the following:

Marks 24

- a. Explain the role played by the NGO's in the protection of the Human Rights.
- b. Bring out the significance of Fundamental Rights and Directive Principles provided in the Indian Constitution towards the protection of Human Rights.
- c. Discuss the different sources of International Law.
- d. How does Convention on Elimination of all forms of Discrimination against Women protect rights of women? Has India ratified this? Substantiate

12/12/25
5th BALEB
60:40.

वेळ: २तास

गुण: ६०

गुण१२

प्रश्न१. कोणत्याही ६ प्रश्नांची उत्तरे एक किंवा दोन वाक्यात द्या.

अ) भारतीय संविधानाच्या भाग३ आणि भाग-४ मध्ये मुलांच्या संरक्षणासाठी काय तरतुदी आहेत?

ब) राष्ट्रीय जल क्षेत्रे म्हणजे काय?

क) ध्वज राज्य म्हणजे काय?

ड) आंतरराष्ट्रीय कायदांतर्गत रुढी म्हणजे काय?

ए) "करार पाळलेच पाहिजेत" म्हणजे काय?

फ) १९४८च्या मानवी हक्कांच्या सार्वत्रिक घोषणेचे कोणतेही दोन उद्दिष्टे लिहा.

जी) युनेस्को (UNESCO) म्हणजे काय?

ह) आंतर अमेरिकन मानवाधिकार न्यायालयचा अधिकार क्षेत्र काय?

१) मानव अधिकार संरक्षण अधिधन्येम, १९९३ अंतर्गत मानवी हक्कांची व्याख्या कशी केली जाते?

जे) राष्ट्रीय मानवाधिकार आयोगासमोर कोणत्या तक्रारी करता येतात?

गुण१२

प्रश्न२. कोणत्याही दोन वर टिप्प लिहा:

अ) राष्ट्रीय अल्पसंख्याक आयोग

ब) परदेशी लोकांचे हक्क

क) आंतरराष्ट्रीय करार आणि त्यांचे प्रकार

ड) अनन्य आर्थिक क्षेत्र (एक्सक्लुझिव्ह इकॉनॉमिक झोन)

गुण१२

प्रश्न३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:

अ) २३ जानेवारी १९२५ रोजी, युनायटेड स्टेट्स ऑफ अमेरिका लवाद कडे आणि नेदरलँड्स यांनी पॅलिक्वुलर बेटां वरील स्वायत्तते बद्दलचा त्यांचा वादत्यांनी एकमेव लवाद कडे निश्चित करता येईल की संपूर्ण बेट अमेरिकेच्या मालकीच्या प्रदेशाचा भाग आहे की नेदरलँड्सच्या प्रदेशाचा या बद्दलचा निर्णय घेण्याचा अधिकार दिला.

१) येथे कोणत्या प्रकरणाचा संदर्भ दिला जात आहे आणि प्रकरणातील तथ्ये स्पष्ट करा.

२) प्रकरण सोडवताना लवाद ने कोणते तत्व स्वीकार ले होते.

ब) तुरुंग अधिकाऱ्यांच्या निष्काळजी पणामुळे निर्दोष सुटल्यानंतर मिस्टर एक्स यांना दोन वर्षांहून अधिक काळ बेकायदेशीर पणे तुरुंगात ठेवण्यात आले. स्पष्ट करा-

१. हे मानवी हक्कांचे उल्लंघन आहे का?

२. या प्रकरणात श्री. एक्स यांना कोणते उपाय उपलब्ध आहेत?

क) श्री. ए हा एक गरीब आरोपी होता त्याला वकील परवडत नसल्यामुळे कायदेशीर मदती शिवाय खटल्यातून जावे लागणार होते.

१. श्री. एक्स यांच्या कोणत्या संवैधानिक अधिकाराचे उल्लंघन झाले आहे?

२. संबंधित केस लिहा आणि न्यायालयाचा निर्णय स्पष्ट करा.

ड)एका मेल स्टीमरची समुद्रात दुसऱ्या जहाजाशी टक्कर झाली. स्टीमर चालवणाऱ्या अधिकाऱ्याच्या निष्काळजी पणा मुळे ही टक्कर झाल्याचे आरोप करण्यात आले. या टक्करीमुळे जहाज बुडाले आणि त्यातील काही लोकांचा मृत्यू झाला.

१.वरील परिस्थिती सारख्याच परिस्थितीशी संबंधित प्रसिद्ध खटला ओळखा आणि निकाल देणाऱ्या न्यायालयाचे नाव लिहा.

२.वरील प्रकरणातील निकाल सविस्तर पणे सांगा.

प्रश्न ४. खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:

गुण २४

अ)मानवी हक्कांच्या संरक्षणात स्वयंसेवी संस्थांची भूमिका स्पष्ट करा.

ब)मानवी हक्कांच्या संरक्षणासाठी भारतीय संविधानात दिलेल्या मूलभूत हक्कांचे आणि मार्गदर्शक तत्वांचे महत्त्व स्पष्ट कर.

क)आंतरराष्ट्रीय कायद्याचे वेगवेगळे स्रोतच्या बद्दल चर्चा करा.

ड)महिलां विरुद्ध सर्व प्रकारच्या भेदभावाच्या निर्मूलनावरील अधिवेशना (CEDAW) महिलांच्या हक्कांचे संरक्षण कसे करता? भारताने या कराराला मान्यता दिली का? खरे करा.
